

Verslag Raadscommissie Ruimtelijke Ordening

- naam commissie: Ruimtelijke ordening
- datum: 18 januari 2024
- uur: 20u00
- agenda: Lokaal energie- en klimaatactieplan
- verantwoordelijke dienst: Omgeving

Leden van de raadscommissie:

Aanwezige leden

effectief lid – Team Burgermeester	Tine Vanneste (aanwezig om 20u02)
effectief lid - Team Burgermeester	Carla Demaertelaere (aanwezig om 20u00)
effectief lid - Team Burgermeester	Hendrik Trappeniers (Voorzitter) (aanwezig bij aanvang om 20u00)
effectief lid - Uniek	Ann Van de Castele verontschuldigd
effectief lid - Uniek	Maarten Willems (niet aanwezig)
effectief lid - N-VA	Bart Nevens (verontschuldigd)
plaatsvervangend lid – N-VA	Hans Vanhoof (aanwezig bij aanvang om 20u00)
effectief lid - N-VA	Wim Vangoidsenhoven (aanwezig bij aanvang om 20u00)
effectief lid- Groen	Walter De Brouwer (aanwezig om 20u02)
effectief lid – PRO Kortenberg	Sofie Lapière (aanwezig bij aanvang om 20u00)

Aanwezige gemeenteraadsleden die geen deel uitmaken van de commissie: Geen

Bevoegde schepen: Schepen Kristien Goeminne (aanwezig bij aanvang om 20u00).

Overige aanwezigen: Burgemeester Alexandra Thienpont, een lid van de adviesraden GAMV, MAR, GECORO en Cultuurraad, een lid van de wereldraad

Dienst: duurzaamheidsambtenaar dienst omgeving (aanwezig bij aanvang om 20u00)

Externe sprekers: 2 medewerkers van het klimaatteam van de provincie Vlaams-Brabant (aanwezig bij aanvang om 20u00).

Ondersteuning:

dienst Interne ondersteuning: GSM 0486 79 91 19

Verslag:

De vergadering start om 20u00. Voorzitter Hendrik Trappeniers verwelkomt de leden van de raadscommissie en geeft het woord aan schepen Kristien Goeminne.

Schepen Kristien Goeminne: *Goedenavond allemaal*
“Bedankt voor jullie aanwezigheid op deze gemeenteraadscommissie.

Deze en vorige week lijkt de klimaatopwarming ver weg want voor het eerst sinds een paar jaar ziet het ernaar uit dat we nog eens een echte winter zullen hebben. Nochtans liggen de kletsnatte zomer van 2021 met grote overstromingen in ons land en het enorm droge en hete voorjaar en zomer van 2022 nog vers in het geheugen.

Maar gelukkig kunnen we hier ingrijpen en het proces in eerste instantie vertragen.

Voor alle overheden dus ook voor onze gemeente is het noodzakelijk om ons steentje bij te dragen om onze CO₂-uitstoot terug te dringen maar we rekenen hierbij ook op Vlaanderen, België, Europa, ... want we kunnen dit als lokaal bestuur niet alleen.. De ondertekening van

zowel het Burgemeestersconvenant als het Lokaal Energie- en Klimaatactiepact (LEKP) zijn belangrijke instrumenten. Binnen het Burgemeestersconvenant maakten we het duurzaam energie- en klimaatactieplan (kortweg SECAP) op in nauwe samenwerking met de provincie Vlaams-Brabant. Het plan wordt vanavond dan ook toegelicht door 2 medewerkers van het klimaatteam van de provincie.

Dit plan is ontstaan door de medewerking en input van velen.

Een participatief traject waarbij enerzijds inwoners via het digitale platform Voluit Samen Kortenberg en door het invullen van klimaatpostkaartjes ideeën voor een beter klimaat konden suggereren en de organisatie van 2 klimaatavonden/cafés waarbij zowel inwoners als gemeenteraadsleden en adviesraden verder aan de slag gingen met de ingediende ideeën.

Anderzijds werden de personeelsleden van de gemeente en het Welzijnshuis geïnformeerd over de doelstellingen en werden ze betrokken bij het opstellen van de actielijsten per thema waaronder mobiliteit en gebouwen. Dé twee sectoren die, zoals jullie dadelijk vernemen bij de toelichting rond het cijfermateriaal, de meeste CO₂ uitstoten en waar dus ook de grootste inspanningen nodig zijn.

De uitdaging waar we met zijn allen voorstaan is gigantisch maar we zijn optimistisch dat we grote stappen voorwaarts kunnen zetten middels de uitvoering van dit SECAP. Dit plan zal pas lukken als we allemaal samenwerken: overheden en burgers.

Ik herhaal nog graag dat een raadscommissie het forum is waar vragen gesteld kunnen worden, de experts ter zake zitten immers mee aan tafel om verduidelijking te geven over het plan dat u op voorhand al heeft kunnen doornemen.

Ik geef graag het woord aan de aanwezige medewerkers van het klimaatteam van de provincie Vlaams-Brabant die samen met de gemeentelijke medewerkers het plan opstelden.”

De medewerkers van het klimaatteam van de provincie Vlaams-Brabant starten hun presentatie over het lokaal energie- en klimaatplan (SECAP) om 20u05. De integrale powerpoint-presentatie wordt in bijlage samen met dit verslag meegestuurd. De toelichting is afgerond om 21u10.

Voorzitter Hendrik Trappeniers geeft het woord aan Walter De Brouwer.

Walter De Brouwer vindt het een mooi, prachtig plan waar we het over eens zijn. Hij stelt zich echter de belangrijke vraag nl. hoe en door wie gebeurt de opvolging van de maatregelen en dan vooral op het vlak van adaptatie? Hoe zal dat getoetst worden want dat komt niet aan bod in de toelichting.

Klimaatteam: de 40% CO₂-reductie wordt om de 4 jaar gemonitord en gerapporteerd aan Europa. Elk jaar maakt VITO in opdracht van Vlaanderen een CO₂-inventaris op waardoor je als gemeente de cijfers en de vooruitgang kan opvolgen. Deze CO₂-inventarissen zijn voor elke Vlaamse gemeente terug te vinden op de Vlaamse website over het Burgemeestersconvenant: <https://www.vlaanderen.be/lokaal-energie-en-klimaatbeleid/burgemeestersconvenant>. De meest recente cijfers die daarop beschikbaar zijn, zijn van 2021. Midden 2024 zullen de data van het jaar 2022 raadpleegbaar zijn.

Op actieniveau monitoren, bijvoorbeeld het aantal woningen waarvan het dak moet worden geïsoleerd, is moeilijker in detail op te volgen. De cijfers die hierover beschikbaar zijn, zijn terug te vinden op de website provincies.incijfers: samen met de 5 Vlaamse provincies zijn we continu bezig om bestaande data op gemeentelijk niveau bijeen te brengen, zowel voor adaptatie en mitigatie. Er zijn ook processen die

momenteel lopen op Vlaams niveau. Meer specifiek voor adaptatie wordt momenteel gewerkt aan een monitoringtool voor het gemeentelijk niveau.

De gemeente kan zelf één en ander op actieniveau monitoren: bijvoorbeeld bij het uitkeren van subsidies om tegels uit te breken, te ontharden dus, heb je cijfers over het aantal adressen die subsidie ontvingen.

Het Kortenbergse SECAP moet uiterlijk midden mei bij Europa ingediend zijn en de deadline voor de eerste rapportering is dan 4 jaar later.

Walter De Brouwer geeft aan dat ook het wagenpark van de gemeente moet vergroenen. Sommige gemeenten staan daar al verder in maar Kortenberg loopt op dat vlak achterop, er zijn geen of heel weinig voertuigen die niet op fossiele brandstoffen rijden. In welke mate wordt getoetst hoe de gemeente die vergroening van haar gemeentelijk wagenpark uitrolt?

Klimaatteam provincie: Dat is de verantwoordelijkheid en autonomie van de gemeente. Koolstofvrije deelmobiliteit is ook een doelstelling in het Lokaal Energie- en KlimaatPact (LEKP) dus hier kan je ook subsidies van Vlaanderen voor krijgen. Het vergroenen van het gemeentelijk wagenpark is niet iets wat de provincie, Vlaanderen of Europa in detail zal controleren.

Kristien Goeminne vult aan dat dit een actie is in het plan. We hebben deze en voorbij de legislatuur nieuwe wagens gekocht die dus nog niet afgeschreven zijn. Maar bij vervanging wordt dit zeker mee onderzocht.

Walter vindt dat de gemeentelijke autonomie een tekort is in de toetsing en de monitoring.

Klimaatteam: het SECAP is een vrijwillig engagement maar als gemeente maak je een dergelijk plan op om wel degelijk actie te ondernemen en stappen vooruit te zetten.

Hans Vanhoof heeft meerdere vragen:

1. We vragen heel veel van onze inwoners in dit plan: 3 à 4000 woningen isoleren dat betekent 10 à 20 woningen per week: isolatie maar ook warmtepompen. Is dat haalbaar, betaalbaar, uitvoerbaar? Hoe kijken jullie daar naar?
De medewerker van het klimaatteam vindt dit een terechte opmerking, het vergt veel van inwoners. Er dient wel te worden genuanceerd: de voorgestelde cijfers geven een beeld en een richting maar de uitdaging gaan we vermoedelijk niet halen. Ook al omdat je dit als gemeente niet alleen kan realiseren. We hebben iedereen nodig waaronder absoluut de hogere overheden op Europees, federaal, Vlaams en provinciaal niveau. Vanuit de provincie bekijken we wat er nodig is en ondersteunen we gemeenten. Hoge doelen maken dat er zaken in gang komen en dat er een versnelling komt. Het is heel belangrijk en waardevol om erop in te zetten.
2. Elektrische wagens: welke infrastructuur is nodig en wat is de impact op het distributienet? Hoe wordt daar op bovenlokaal niveau naar gekeken?
Klimaatteam: deze doelstelling is gemakkelijker te realiseren dan de renovatie van woningen. We zien op dit vlak al een grote evolutie en versnelling ten opzichte van 4 jaar geleden onder meer dankzij de samenwerking tussen Fluvius en Vlaanderen hierrond. Vele componenten samen zorgen ervoor dat je resultaten haalt.
3. Hoe zit het met onze voorbeeldfunctie: er zijn intenties maar geen concrete engagementen. Verlichting in onze gemeentelijke gebouwen zit bijvoorbeeld niet in het plan.
De gemeentelijke duurzaamheidsambtenaar licht toe dat de verlichting in gemeentelijke gebouwen onder het luik gemeentelijke gebouwen vervat zit. Openbare verlichting waaronder sfeer- en monumentenverlichting zit wel onder hoofdstuk openbare verlichting.
4. Het budget dat in het plan is ingeschreven is tot 2025. Kunnen we een inschatting krijgen voor na 2025? Zijn daar studies over want het bedrag dat nu is opgenomen lijkt een onderschatting? De komende jaren zal dit bedrag vermoedelijk worden verdubbeld of zelfs verdrievoudigd.

Klimaatteam: er kan geen budget worden vastgelegd voor de volgende beleidsperiode omdat er dan andere beleidsmakers aan zet zullen zijn. Het budget dat nu is opgenomen zit vervat in het huidige, lopende meerjarenplan.

5. 40% van de grond in Kortenberg wordt bewerkt voor de landbouw. Wat houdt klimaatadaptieve landbouw precies in?

Klimaatteam: dit betekent twee zaken. Enerzijds zullen er aanpassingen nodig zijn voor de landbouw zelf omdat de veranderende klimaatomstandigheden bestaande teelten en praktijken kunnen bemoeilijken (te warm, te droog, meer kans op plagen, hittestress bij dieren, meer kans op erosie ... > zie Risico en Kwetsbaarheidsanalyse – RKA - voor meer details). Maatregelen die kunnen worden genomen zijn de aanpassing van teelten (zoals meer droogteresistente gewassen), aangepaste teelttechnieken (waardoor o.a. meer organische stof en vocht wordt vastgehouden, ...), maatregelen om meer water op te vangen voor hergebruik en efficiënter watergebruik, ... Anderzijds biedt landbouw ook veel kansen voor het vasthouden van water (en dus afstroom van water en modder naar de kernen vermijden), het bijkomend vasthouden van CO₂ en het uitbouwen van blauwgroene netwerken. Maatregelen zijn vb. aangepaste teelttechnieken en bodemzorg (voor meer opslag van water en CO₂ in de bodem), infiltratiepoelen, gras- of groenstroken die waterstroom beperken, aangepast gracht- en drainagebeheer (zodanig dat water niet versneld wordt afgevoerd, ...). Hagen, bomen, houtkanten, biodiverse akkerranden beperken de afstroom van water en erosie, ze zorgen voor schaduw voor de dieren, dragen bij aan blauwgroene linten en netwerken, ...

Hans: En moet er in het landbouwgebied nog veel gebeuren?

Klimaatteam: Landbouw neemt in de gemeente veel ruimte in waar veel kansen liggen voor adaptieve maatregelen (zie hoger). Ondersteunende acties vanuit de gemeente: Bestaand erosiebestrijdingsplan en ondersteuning erosiecoördinator om afstroom van modder en erosie te vermijden. Zie ook overzicht erosieknelpunten en reeds genomen maatregelen in Kortenberg (data uit Provincies.incijfers.be)

Het lokaal vasthouden van hemelwater in landbouwgebied maakt ook deel uit van het opgemaakte hemelwaterplan van Kortenberg en zal zeker aan bod (moeten) komen in het geplande droogteplan.

Andere mogelijke maatregelen kunnen zijn het in kaart brengen en ter beschikking stellen van bemalingswater in droge periodes.

6. Vraag voor de provincie: Zijn er acties/doelstellingen die jullie in andere gemeenten hebben opgenomen maar waar we in Kortenberg niet mee aan de slag gaan? Dat is een nuttige oefening omdat we van mekaar kunnen leren en zien waar er goede praktijkvoorbeelden zijn die ook in Kortenberg hun nut kunnen bewijzen.

Klimaatteam: De beleidsdoelstellingen zijn vrij gelijkaardig in elke gemeente, zeker voor wat mitigatie betreft. Een verschil is dat er in Kortenberg geen acties rond windenergie zijn opgenomen. Door de nabijheid van de luchthaven is windenergie hier niet mogelijk. Op vlak van adaptatie is er wat meer nuance volgens de eigenheid van de gemeente bijvoorbeeld een eerder verstedelijkte gemeente met een verhard grondgebied ten opzichte van een hele landelijke landbouwgemeente. In detail bestaat er geen vergelijking over wat er op actieniveau in Kortenberg ontbreekt of anders/extra in staat. Over het algemeen zijn de gemeenten die wij begeleiden vrij gelijkaardig. We zullen bekijken of er een evaluatieoefening kan worden gemaakt.

7. Zijn we in staat om te monitoren, zijn we georganiseerd om dit in handen te nemen?

Klimaatteam: Door een goede afstemming/structuur/samenwerking/betrekken van de juiste diensten/medewerkers binnen een gemeente waarbij zowel CO₂-uitstoot als adaptieve reflex wordt meegenomen, kan je versnellen. De krachten worden gebundeld in een interne stuurgroep om de stand van zaken op te volgen, na te gaan waar acties kunnen worden bijgestuurd of eventueel geschrapt of waar bijkomende acties kunnen worden toegevoegd. Een voorbeeld: stel dat je sportinfrastructuur energetisch wil renoveren is het goed om de sportdienst daar bij te betrekken want zij kennen de doelgroep het best en zo kan je de werking versterken en versnellen.

Duurzaamheidsambtenaar: voor het lokaal energie en klimaatpact (LEKP) is een jaarlijkse opvolgrapportering aan de gemeenteraad verplicht.

Het aanwezige lid van GAMV, GECORO, MAR en cultuurraad woont deze vergadering ook uit eigen interesse bij. Hij is akkoord met de vragen die werden gesteld. Cijfers, cijfers, cijfers en nog eens cijfers zijn belangrijk: wat is kostprijs, hoeveel minder CO₂, maar ook bijvoorbeeld minder geluid en ook cijfers op actieniveau van projecten die al uitgevoerd zijn. In de toelichting worden de CO₂-uitstootcijfers niet meegedeeld.

Antwoord duurzaamheidsambtenaar: Voor het referentiejaar 2011 is de totale CO₂-uitstoot net geen 70970 ton. In 2020 was de uitstoot nog 66273 ton. Cijfers en tabellen kan je in het plan zelf raadplegen. De monitoring gebeurt eerder op globaal niveau voor grotere onderdelen. Op actieniveau kan je moeilijker cijfers plakken, zeker als het over sensibiliserende acties gaat.

De medewerker van het provinciale klimaatteam vult aan dat er in de verplichte rapportering na 4 jaar bij Europa ook cijfermatig moet worden gerapporteerd over doelstellingen. Je moet zeker verantwoording afleggen.

Er wordt nogmaals verwezen naar de website [provincies.incijfers](http://provincies.incijfers.be) die ook een belangrijke bron aan informatie is (ook op vlak van statistieken en cijfers).

Bijvoorbeeld uitgebreide klimaatrapporten zijn hier te raadplegen (Kortenberg aanduiden):

provincies.incijfers.be - Databank - Rapport klimaat en energie (mitigatie)

provincies.incijfers.be - Databank - Rapport klimaatscenario's (adaptatie)

provincies.incijfers.be - Databank - Rapport klimaatadaptatie (adaptatie)

Wim Vangoidsenhoven vraagt zich af waar we op dit ogenblik staan in deze enorme uitdaging? In het plan staan cijfergegevens tot en met 2020 maar is er geen recenter materiaal beschikbaar?

Antwoord klimaatteam: -6,5 % in 2020 staat in het SECAP dus een dalende tendens.

2020 was echter een coronajaar waarbij we in elke gemeente een grotere daling vaststellen maar in 2021 opnieuw een eerder stijgende tendens zien (overall, niet enkel in Kortenberg). Voor Kortenberg gaat het om een toename van 0,2% in 2021 tov 2011. De specifieke CO₂-cijfers op niveau van Kortenberg (zonder snelwegen) zijn ook te raadplegen via deze [rechtstreekse link naar Provincies in Cijfers](#).

Soms zijn er randfactoren waar de gemeente geen vat op heeft maar die wel een positieve of een negatieve impact hebben: bijvoorbeeld de aanwezigheid van de luchthaven (negatief effect) of gemeenten die veel windturbines op hun grondgebied hebben (positieve impact).

Wim: Er is heel wat gaande op geopolitiek vlak, wordt plan in functie hiervan aangepast want lijkt wel relevant/nodig.

Klimaatteam: Het SECAP loopt tot 2030, acties kan je zeker actualiseren/herwerken maar grote wijzigingen moeten goedgekeurd worden in de gemeenteraad. Het plan is zeker geen statisch document, hier kan blijvend aan gewerkt worden. Elke gemeente zal de komende decennia rond klimaat moeten blijven werken dat staat buiten kijf. Europa bereidt zich ondertussen al volop voor op 2050.

Walter maakt de bedenking dat de periode tot 2030 nog slechts 1 legislatuur betekent.

Hendrik Trappeniers antwoordt dat dat klopt, nu is er een plan uitgewerkt maar bijkomend budget is voor de nieuwe ploeg.

Het aanwezige lid van de Wereldraad volgt deze vergadering ook uit particuliere interesse en geeft aan dat de presentatie interessant was en dat er al relevante vragen werden gesteld. Ook zij vraagt zich af hoe zit het met de cijfers. Er wordt gesproken over de nulmeting van 2011 maar zijn de cijfers uit de presentatie dan niet geactualiseerd?

Klimaatteam: Het SECAP wordt vergeleken met de cijfers van 2011, het jaar van de nulmeting. De prognoses over hoeveel woningen moeten worden gerenoveerd zijn

gemaakt op basis van cijfers uit 2017 van het VITO: toen werd de maatregelentool opgemaakt.

De vertegenwoordiger van GAMV, GECORO, MAR en cultuurraad geeft nog aan dat meetgegevens en cijfers in de toekomst nog altijd beter en fijnmaziger worden.

Hendrik geeft aan dat dat klopt.

Klimaatteam: Europa vraagt cijfers en we werken samen met de andere provincies en Vlaanderen hieraan verder.

Sofie Lapière kijkt uit naar de implementatie en naar de monitoring van het klimaatactieplan.

Er zijn geen andere vragen of opmerkingen meer.

Kristien vat samen dat de uitdaging groot is maar dat de uitleg hopelijk voldoende duidelijk was en dat we hier samen mee aan de slag kunnen gaan.

Voorzitter Hendrik bedankt de sprekers en de aanwezigen en sluit de vergadering om 21u49.

Verslaggever: duurzaamheidsambtenaar dienst omgeving